

hauria doncs $M > em$, $BHR > FR$, com és d'esperar en sorotàptic, i potser una evolució dialectal $\bar{O}N > \bar{U}N$ com la que es veu generalment en gal·lic: *EMFRŪNES = Ambrones.

¹ En la seva auto-traducció «que je brise». Això podria suggerir una base *FRAGMĪNARE derivada de FRAGMEN, -ĪNIS que és ll. clàssic per 'fragment' (> *en-fraum-* > *en-froum-*). Tot i que ni el substantiu ha deixat descendència romànica i menys hi ha proves de l'existència de tal verb, potser no és idea a descartar, majorment podent-hi haver hagut desc. de les dues bases (que com a parònims s'haurien sumat en alguns dels descendents romànics).

*Enfrenar, enfrenellar, V. fre Enfresadura, enfresar, V. fres (FRIS) Enfresqueir, V. fresc Enfrevolir, V. frèvol Enfris, enfrisat, V. frisar Enfrent, enfrontar, V. front; és inadmissible que hi hagi una forma m. enfronte en la Crònica del Cerimoniós (llegir sens dubte moltes e diverses enfrontes, fem. en -a) Enfrú, d'etimologia sorotàptica, veg. apèndix a enfremunar Enfú, sembla venir d'alguna variant mossàr. d'ANFÓS Enfugir, enfuita, V. fugir Enfultrat, variant d'enfoirat (de FOTRE); probablement partint d'un *enfurtrat, contaminat per enfuriat Enfullanius (grafia bàrbara per enfolla-nius = afolla-nius), enfullar, V. follar Enfúmer-se, V. fúmer (eufemisme per fotre) Enfundar-se, V. supra enfondar-se (FONS) Enfurestir, encreuament d'enfurismar amb enferestir Enfurjar, enfuriment, enfurismament, enfurisar, enfurit, V. fúria Enfurrullar, enfurrunyar, probablement castellanismes, si bé en castellà enfurruñarse [1730] es prengué del francès (*se renfrogner*, fr. antiq. *renfrogner*, prov. *s'enfrougnà*, DCEC II, 277)*

Enfusa, V. donar fusa Enfusadura, enfusament, enfusat, V. fus (FONDRE) Enfusta, enfustador, enfustament, V. justa

Enfustegadura, enfustegat: més que directament de FUSTA sembla venir de FUSTIGARE 'fustigar, fuetejar'

Enfustissai, V. justa Enfutimar, enfutimassar-se, -imat, enfutimussar-se, enfutimar-se, on s'encreuen enfurismar-se i fotre Enfutrellat, grafia defectuosa de enfoirallat (supra) Engabiada, engabiament, engabiar, V. gàbia Engafar, engafetar, V. agafar Engaiar, V. gaia Engal, V. igual Engalamonat, alteració d'encamorrat (CAMORRA) > *encamornat (influit per encadarnat) > *encar(a)monat Engalanar, V. galant Engalar, V. igualar

ENGALAVERNAR, 'travar greument o paraitzar el moviment d'una part del cos o d'un organisme', mall., men., eiv., potser variant d'encalabrinar-se mot afí a CALAVERA; relacionat amb galaverna 'mena de clavilla o clau', terme nàutic, si bé és possible que sigui més aviat aquest el que s'ha extret d'aquell que no a la inversa, i també ho és que tingui antecedents mossàrabs més que estrictament catalans. □ 1.ª doc.: c. 1820-30; galaverna, 1406.

«Galavernad: torcido, démis, luxatus» en el diccionari menorquí inèdit de Febrer i Cardona; «en-

galavernada: la acción y efecto de envarar, torpor; encaje de los dientes de una rueda o barra dentada en los intersticios de otra», DAMen.; «la clau s'ha engalavernat», DAG.;¹ «enguelevernat: malucho, indispuerto», eiv. (PzCabr.). «Però avui, predicador, / la llei més santa i eterna, / la trampa l'engalaverna», PdAPenya, *Po. Pop.*, p. 51; «l'horrorós perjudici que engalaverna el cor de molts de valencians contra Catalunya», «bot del llit devers les quatre, y me trob amb un genoll engalavernat, com si hagués posada la cama malament», AMAlcover (BDLC VII, 249; III, 357). Un amic de Felanitx me'l defineix (1960) com «'posar-se malament un nirvi de la cama, permor d'una posició o un moviment determinat', no és ben bé enrampats».

No crec que tingui res a veure amb el mot galaverna 'gebre' (com voldria AlCM), terme pre-romà exclusiu de la Itàlia trans-apennínica (per al qual veg. Pokorny, *VRom.* x, 255, cf. Pok., *Wissenschaftl. Forschungsber., Keltologie*, 1952, 137, i la restant bibliografia que citen ell i el FEW, s. v. *GALARE, GELARE, etc.), car això xocaria amb una enorme inversemblança semàntica, geogràfica i ambiental, i amb l'obscuritat de la terminació. A rebutjar, encara més, la idea dels Kahane, que voldrien derivar-ho d'un b. gr. *καλαβρική* [S. IX-X] 'embenat de les anques d'un cavall', on a l'extrema inversemblança semàntica i ambiental s'ajunta encara la incompatibilitat fonètica de la terminació.

Amb el que sí que hi ha d'haver íntim lligam és amb el terme nàutic galaverna nom d'una clavilla o clau que trava, o que reforça el rem en l'escàlem. El qual apareix propagat poc o molt a It. i Fr. (Vidos, *Parole Marin.*, 417-9) i amb alguna parentela derivativa en el castellà d'Amèrica (Cuervo, *Apunt. Bog.*, p. 660). Però la documentació antiga és particularment catalana: en una llista de compres a fer per a una galera: «mil aguts de ploma, 2000 aguts <'claus'> de galaverna, dos-cents aguts taulats --» a. 1419 (Bofarull, *Ant. Marina Cat.*, p. 199), i en termes quasi iguals en una altra del mateix any (on s'ha llegit a tort galanera, p. 100); ja en d'altres de semblants de 1406 (Jal, *Gloss. Nautique*), de 1465 i de 1441, aquest, almenys, es valencià, i tots ells són o podrien ser valencians o balears, com ho és exclusivament el derivat balear galavernar.

En canvi no hi ha objecció ni dificultat a identificar-hi el cast. *engalabernar* «embarbillar, acoplar», terme de fusteria documentat en el sevillà López de Arenas (1633), veg. DCEC II, 279; IV, 994b. Tant aquesta aparició andalusa com la ferma i antiga documentació valenciana i balear, semblen suggerir una procedència mossàrab en català i a Andalusia. I això ens encoratja a enllaçar-lo amb *encalabrinar-se*, que significa quasi el mateix; puix que hi ha, junt amb aquest, *calaverna* en castellà dels Ss. xv, xvi = CALAVERA i *calavernario* «ossera': la fluctuació fonètica *brin/vern* podria així tenir una explicació tant etimològica com per fonètica mossàrab; i d'altra banda hi intervindria també la contaminació de *nervi* i *enervar*,